

تۆرك يوردى

ناشرى : تۆرك يوردى

مدبرى : آق چوره اوغلى يوسف

يىل ۱۳۳۱ ۱۶ ۸ تشرين اول ۱۳۳۱ يىل ۵ جلد ۹ صاى ۹۴

قایا خانمی ، قانی خانمی ؟

باشی ییل ۵ - جلد ۹ - صابی ۲ ده در

دقت بویوردینی حالده کورولورکه خاقانلر مژک نسلنی سامی بیر اصله ارجاع ایتمک خیال برور مورخلر ایچون بیر وظیفه ، عزت نفسه عائد بیر وظیفه اولمش ، آل عثمانک جدیدی کیمی قیرق ، قیرق ایکنجی کوبکده طوغروجه حضرت یعقوب علیه السلامک برادری عیص بن اسحاقه باغلامش و کیمی چین وماجینی دولاشدیرمشدر . ونهایت نوح علیه السلامه اولاشدیرمشدر .
واقعا تاریخک قرا کلق ایچرولرینه دالدقجه بومثللو منطقه مغایر عندیاته تصادف طبعیدر .

فقط حضرت (ارطوغرول)ک اناسی اولوب یانمده بولونان ایکی اوچ تاریخک متفقاً بیان ایتدکلری (قیالآب) اسمنک ، عاشق پاشازادهک اخیراً معارف نظارت جلیله سی همتیله طبع ایتدیریلن مصحح نسخه سنده ، (قی خان) شکلنه چه وریله سی هر بی املا غیرتندن باشقانه یه حمل ایدیله بیلیر؟ عاشق پاشاک اسکی مورخلر مزدن اولدینی وزمانی نسبة سلیمان شاه وقایاخانه قریب بولندینی حالده بوقدر مخالفت ناسل ظهور ایدر؟ بوندن دها یاقین زمانلره عائد حتی (ارطوغرول)ک برادری (سونفور تکین)ک [۷] اسمی بالاده کی اوچ مختلف مأخذده : (سنقور ، سونقار ، سنقار ، سونقر ، سنقر) صورتنده و (ارطوغرول)ک ایسه ینه بو تاریخلرده (ارطغرل ، ارطکرول ، ارطوکرول) شکلنده یازلدینی کوریلور .
یوقاریده اوچ شجره دن ا کلاشیلیدیغنه کوره عثمانجک سلسله نامه سنده اوچنجی کوبکده بیر (قایا خان) و قرقنچی بطندن صوکراده بیر (قانی خان) کلیور .
بو حالده اویمانک اسمنی بویکی جددن هانکیسنه اسناد ایده جکیز؟

[۷] سونقور ، آل موغان قوشی دیمکدر .

قالدی که (قای خان) اسمی قرقچی ونشری به کوره الی بدنجی بطنده کله سنه و بوندن اولکی اسملر باشند باشه دوزمه اولدینی ایلک باقیشده اکلا- شیلماسته و بالعکس اوچنجی کوبکده کان (قایخان) آدی دها یقین بر زمانه حاند اولماسنه مبنی قایا خانک قای خاندن دها طوغرو اولماسی کسب قطعیت ایتیمورمی ؟ او حالده او یماغک اسمنی دها اوزاقلره کوتورمکدن ایسه بو اوچنجی بطنده کی قایاخانه اضافه ایتمک دها معقول اولمازمی ؟ آنجا ق عاشق پاشازاده یوقاریده دوردونجی ستونده کورولدیکی وجهله قیرقچی کوبکده (قای خان) اسمنی ذکر ایتمه دیکی کبی دیگر تاریخلر من کبی بر (قای خان) قیله سی دخی یاد ایله میور و سلیمان شاهک باباسنک اسمنی دیگر تاریخلرک متفقاً (قایا) تسمیه ایتمه لرینه رغماً (قی) کبی مناسبتر شکه افراغ ایدیور.

خیرالله افندی، تاریخنک آلتنجی صحیفه سنده کی شجره ده سلیمان شاهک پدرینی (قایا خان) صورتنده یازدینی حالده عینی مؤلف بونی اون برنجی صحیفه ده (قای خان) شکنده ایراد ایتشد. هله ینه عین کتابده و اون ایکنجی صحیفه ده ابن حسن جانه عطفاً قای خانک عیص ابن اسحاقک کندیسی یعنی حضرت یعقوبک برادری اولوب اولسادینی محاکمه ایدرکن عین اسمی (قای خان) قیلینه سوقویور.

بو یولده کی تاریخلر من مطالعه اولنورکن یالکز عرب املاسیله یازیلدینه دکل بلکه ایلک خاقانمزک آتالرینک حجازدن نشأت ایتش اولدق لرینه داتر بیاناتده تصادف اولنه جقدر، [۸]

ینه خیرالله افندی تاریخنده و اجداد عالی نژاد عثمانیانی عیص ابن اسحاقه نسبت ایدرک قای خاننی دخی لسان مغولده عیص دیمکدر دیو بیان ایتش لردر، دینلیور. حالبوکه عیص : عربجه ده سیتی آغاچلی اورمان و برده اساس معناسه کلدیکندن بونک تاریخنک ادعاسنه رغماً قایانک معناسی ایله مناسیتی یوقدر.

مثلا غریبدر که سلطان عثمانه اسناد اولتان معلوم منظومه ده : « عثمان

[۸] قای خان حضرت اسحاق اوغلی اولنجه، کرخان (قرخان - قره خان) حضرت اسحاق اولق لازم کلیر، بوتقدیرجه اوغوز خانک دخی حضرت ابراهیم اولسی اقتضا ایدر.

ارطوغرول اوغلی سین — اوغوز قره خان نسلی سین ، دینلرک قایی خاندن هیچ بحث ایدیلمه مشدر . عائله و قبیله سنک نامی الزیاده عثمانجیغک کندیس دیکر ایتمه سی و اسکی اولدیغنه شبهه ایدیلمه یین بو منظومه ده یاد اولونماسی اقتضا ایله مزمی ایدی؟ حالبوکه شو یوقاریکی جدوللرده اوغوزقاره خان اسمنه سالم و برآراده اوله رق بیله تصادف اولونمیور .

۲ — قایی آدینک اصلنه و معناسنه کلنجه فاضل آلب ارسلان [۹] بکک دیدیکی کبی قایی — قاییق کلمه لری (قایمق) دندر . فقط قایا (— قایاق — قایاغان) لفظی دخی ینه (قایمق) دن دیکلمیدر ؟ یارمق دن یاری ، یارا ،

یاقق دن (یایشمق معناسنه) یاقی ، یاقا ، یاقین الح کبی . او حالده آلب ارسلان بکله اختلاف اصلده دکیل ، شکلده در . اساساً آشاغیده کوروله جکی اوزره بو اختلاف معنایه بیله تجاوز ایتمه یوب آنجاق بر شیوه فرقدن نشأت ایتمکده در .

حضرت یعقوبک برادری (عیص) اسمنک معناسیله (قایی) نک بیر مناسبتی اولوب اولمادیغنک اکلاشیلماسی ایچون اول امرده عیدالقیوم عبدالناصر اوغلی نک (لهجه تاتاری) سنه باقدیم . آنده نه (قایی) نه ده (قایا) واردر . یالکیز قیو = بهادر — جسور

قیولق = جسارت

قیولانمق = جسارت ایتمک

کلمه لرینه تصادف ایتدیم ایسه ده قایی خانک اصلی قیو خان در ، دیمکه جسارت ایدمه دیم .

شیخ سایان افندی نک (لغت جغتای) نده ایسه

قایا = سرت طاش ، صخره .

قایان = قدیمده بیر مغول عشیرتیدر !

[۹] (آلب) می ، (آلب) می یوقسه (آلب) میدر ، بوده اکلاشیلسه ، برده غایت

لازم لقبوردن «تکین» لفظنک معناسی نه در ، بیلنسه .

قیا = آجی، حدتلو، طرف، جهت .
 قباغ = غدار، جسور (تاتارک «قیو» سی ایله چقتای ک (قباغ) ی
 بزم (قیاق) ایله مترادف اوله جق .
 قیان = یاک، جانب، سیل، طاغدن آقان سو .
 هرایکی لغتده ده (قایی) شکله تصادف ایدیلیور. حالبوکه «رادلوف» لغتده (قایا):
 قایا = (Fels) [۱۰] (آلتای، تله اوت، شوروت، لهبد، ساغای،
 قویبال، سویوت، قاجنیتز، قریم، قومان، اویغور، جاغاتای، عثمانلی، آذربایجان،
 قارائیم، تورک شیوه لرنده) قایا ،

تله اوت شیوه سنده (قایو Kajû) قایا یاماجی Ein Felsabhang
 قره غیرغیز، قیرغیز شیوه سنده (قییا = Kyja) قایا Der Fels
 آذربایجانک بیر شعبه شیوه سنده (غیه، گیه) = قایا،
 مونغول شیوه سنده: قادا [۱۱] = قایا
 طرزنده بوتون تورک شیوه لرنده اوافق فرقلر ایله قایا، طاش، طاغک
 طاشلی وقایوق یاماجی معناسه کلدیکی حالده قایی

قایی = (آلتای، تله اوت، شوروت شیوه لرنده) لباسک کناری، کورکلی
 سوسلو کناری Die Verbrämung، Einfassung (Eines Kleides)
 سویوت شیوه سنده = بورون کیمکی.

چقتای = هانکیسی، قنغیسی معناسی
 افاده ایدیور که بو معنارک هیچ بیر تورک اویماغی کوسترمه جک مناسبتی
 حائر دکدر.

هربلر طرفندن یازیلماش اولان عثمانلی تاریخلرینه (قایاخان اویماغی) اسمی
 قایی خان قبیله سی صورتنده کچمش واونلردن اقتباس ایدن عثمانلی تورک لری ده
 بو شکلی بلاحا که قبول ایتماش اولمالاری ده - بعید بر احتمال ایله - ممکندر.

[۱۰] آلمانجه قایا دیمکدر.
 [۱۱] مونغولجه ده ایکی صائت آراسنده کی (ی) لر دائما (د) اولور. آبو = آدو،
 قویقی = قودمقی.

واقعا قای خان قبیله سی وثیقه دکیسه بیله تواترأ تقرر ایتش بیر نام
ایسه ده انسانلرک دماغنده تواترأ ثابت اولان نه قدر هذیانلر یرلشمش اولدینی
دوشونولورسه بوقای خان عنعنه سی ده بلاقید قبول ایتک جائز اولماسه کرکدر.
خیلی اوزایان افاده لریمی بوکرده شوپله خلاصه ایدیم :

۱ — خاقانمزك آتالرينك آدلرينك يالکيز املالری دکیل شخصیتلری ده

عربلاشدیريلمشدر.

۲ — بالجه شجره لرده دورت کوبکدن صوکره مطرد و متفق علیه

اسملره تصادف ایدیلمز.

۳ — قیرقچی کوبکده کان قایی شکلی مدخول عدايتمکده ناچار قالیورم.

۴ — بو کوزل و متین و ابدی (قایا) اسمک اویمامزك شهرتی اولدیغنه

ایمان ایتک ایچون یوقارده کی سینلر بکا کافی کلیور.

• — قایی ایله قایا لفظلرینک معنالرنده صرفجه فرق یوقدر.

باقی آلب آرسلان بکه حقمده کوستردکری التفاته تشکر ایدمه، کرک

کندیلرندن و کرک اوغراشمی سوهن کنج مورخلر مزدن بوجهتلرک دهها
وانق و واضح صورتده تنویر ایدیله جکفی امید ایلهریم.

امیر حکمت

«تورک یوردی» — بو مقاله یه داتر «عثمانلی تاریخ انجمنی» نک مطا.

له سیله تورک تاریخ ولسان عالملرندن عبدالرحمن شرف، خلیل، نجیب عاصم
و بروسه لی طاهر بک افندیلرک فکرلرینی بیلمک عثمانلیلرجه چوق فائده لی
اولوردی. بو بابده کی مطالعه لرینی یازوب کوندرمک لطفنده بولونانلره، «تورک
یوردی»، صحیفه لرینی کمال شکران ایله آچار.